

Plenum

Tisdag 2.12.2025 kl. 14.00—21.23

5. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning och till vissa lagar som har samband med den

Regeringens proposition RP 103/2025 rd

Utskottets betänkande KuUB 10/2025 rd

Andra behandlingen

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 5 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslagen kan nu antas eller förkastas.

Ledamot Kosonen, varsågod.

Debatt

14.52 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä lakiesityksessä on siis kyse aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotuksesta kouluissa sekä valmistavan opetuksen rajaamisesta niin, etteivät ne maahanmuuttajataustaiset, jotka ovat täällä Suomessa syntyneet, enää pääsisi siihen valmistavaan opetukseen.

Edellisessä istunnossa me keskustana olemme jättäneet tästä vastalauseen ja siihen liittyvät pykälämuutokset, mutta meillä on myös kaksi lausumaehdotusta tähän aiheeseen, ja niitä esitän tässä nyt.

On paljon mahdollista, että tämä kuitenkin menee läpi, joten edellyttäisimme, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi vaikutuksia perusopetuksen valmistavan opetuksen ja lisäopetuksen rajaamisesta vain Suomen ulkopuolella syntyneille ja tuo tarvittaessa eduskuntaan esityksen rajauksen poistamiseksi. Tässähän on se vaara, että näiden kymmenen prosentin, jotka nykyään siinä valmistavan opetuksen piirissä vielä ovat ja jotka ovat täällä Suomessa syntyneet, suomen kielen taso ja muutenkin kouluttautuminen jää aivan puolitiehen, emmekä me kyllä sen tyyppistä haluaisi. Kaikille pitää antaa mahdollisuus suomen kielen opimiseen ja Suomeen sopeutumiseen.

Sitten toinen lausuma koskee näitä aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksuja ja niitä korotuksia. Niitä vaikutuksia on seurattava ja arvioitava, jotta voidaan katsoa, toteutuvatko eri kunnissa asuvien lasten oikeudet yhdenvertaisesti ja sitten toteutuvatko kunnissa yleensä asiakasmaksuhelpotusten myöntämiset ja perimättä jättämiset hyvällä tavalla, koska nämä asiakasmaksut jo nyt ja sitten vielä tämän tulevan korotuksen kanssa voivat kyllä aiheuttaa tosi isoja esteitä toimintaan osallistumiselle. Kysymyshän aamu- ja iltapäivätoiminnassa mukana olevien lasten osalta on yleensä näistä aivan pienistä, 7—9-vuotiaista lapsista, joiden ei kyllä pitäisi olla yksin kotona iltapäiviä ja pitkiä aikoja muutenkaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 119/2025 rd

14.54 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Valmistavan opetuksen lisäopetus kohdistetaan jatkossa niille, jotka sitä oikeasti tarvitsevat, eli Suomeen myöhemmin muuttaneille oppilaille, joilla kielitaito ei ole vielä riittävä. Samalla Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset saavat tukea siellä, missä kuuluukin, eli varhaiskasvatuksessa ja eskarissa muiden lasten kanssa. Mielestäni tämä on hyvin arkijärkistä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja korotetaan indeksiin sitoen, ja on hyvä muistaa, että maksua voidaan edelleen alentaa tai jättää perimättä, jos perheen tilanne sitä vaatii.

Kannatan esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.55 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kannatan näitä edustaja Kososen tekemiä lausumaesityksiä. Se on varmasti vähintään, mitä tässä tilanteessa, jos tämä huono esitys menee läpi, voidaan tehdä.

Jatkan tästä edustaja Lahdenperän puheenvuorosta, kun oli tästä valmistavasta opetuksesta kyse, siitä, että se on kohdennettu niille, jotka sitä todella tarvitsevat: tulee tämän aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta mieleen jatkaa tästä, onko aamu- ja iltapäivätoiminta sitten tarkoitettu jatkossa niille, joilla on varaa siitä maksaa? Kyllä tämä, mikä nyt näihin aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuihin tehdään, on aika roima korotus.

Todellakin kyse on ykkösluokkalaisista, kakkosluokkalaisista lapsista. Tälläkin hetkellä jo tulee siitä kuitenkin viestiä, että kaikki eivät pysty sinne lapsia viemään, kun katsovat, että ne maksut ovat nyt jo sen verran korkeat. Ja nyt kun käytännössä tulee tämä korotus sitten kun valtionosuuksia leikataan, niin kyllä meillä keskustassa on suuri huoli siitä, kuinka moni perhe, kuinka moni lapsi sitten jää jatkossa tämän aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan ulkopuolelle näiden maksujen korotusten takia.

Voi vain kysyä, mitä nämä lapset sitten jatkossa siellä kotona tekevät, kun eivät sinne aamu- ja iltapäiväkerhotoimintaan mene. No, varmaan aika monella valitettavasti se vastaus on, että ovat siellä kännykällä, lisää ruutu-aikaa. [Milla Lahdenperän välihuuto] — No, edustaja Lahdenperälle: on todella hienoa, jos siellä on isovanhemmat, mutta tiedän, että aika monta perhettä on sellaista, joilla niitä isovanhempia ei siellä kotona ole. Täytyy ottaa huomioon perheiden erilaiset tilanteet. Silloin kun itse olin pieni lapsi ja tässä iässä, niin minulla oli kyllä mummo ja ukki kotona, mutta väitän, että tänä päivänä tämä ei ole kovin yleistä, ja sen varaan ei voida laskea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.57 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Keskusta on aina kannattanut sitä, että lapsille mahdollistettaisiin toimintaa niin, että he liikkuisivat, tekisivät harrasteita yhdessä ja muodostuisi yhteisöjä, jotka kantavat sitten esimerkiksi mielenterveysongelmien yli tai ehkäisevät mielenterveysongelmia myöhemmässä vaiheessa. Keskusta on luonut mallin, jolla jokainen suomalainen on ollut mahdollisuudessa lähteä saamaan omaa harrastustoimintaa. Meistä on todella surullista se, että nyt tämän aamu- ja iltapäivätoiminnan taksat nousevat niin, että vähävaraisilla perheillä ei siihen ole mahdollisuuksia.

Te kaikki tiedätte sen, että se reitti, että haetaan sitten vapautuksia näistä maksuista, on aika haastava ja ei kosketa kaikkia niitä, joilla taloudellisesti on tiukkaa. Uskon, että tämä — aivan samoin kuin se hallituksen hyvä teko, kännykkäkielto koulussa — harrastami-

Punkt i protokollet PR 119/2025 rd

seen kannustaminen olisi Suomen tulevaisuuden kannalta merkityksellinen asia, sillä jokainen tunti pois sieltä ruudulla notkumisesta on erittäin positiivinen asia. Meillä on jopa nuoria, jotka eivät enää juurikaan uskalla kommunikoida toisen ihmisen kanssa, kun se kaikki on tapahtunut siellä somessa tai erilaisissa tekstillisissä kanavissa.

Myöskin meidän kannattaisi kaikkien miettiä, että silläkin, mitä paremmin kaikki ulkomaalaistaustaiset ihmiset kotoutuvat tänne Suomeen, oppivat kielen, mihin hallitus on muissa yhteyksissä kannustanutkin, on merkitystä siihen, miten yhteiskuntamme tulevaisuudessa pärjää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen.

15.00 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Nyt on todellakin menossa jo tämän lakiesityksen toinen käsittely, ja siinä ensimmäisessä käsittelyssä oli näitä pykälämuutosesityksiä, joita myös vihreät kannattivat ja joissa nimenomaan oltaisiin haluttu muuttaa tätä lakia niin, että tätä valmistavaa opetusta ei rajata ja näiden aamu- ja iltapäivätoiminnassa perittävien enimmäismaksujen korotuksia ei tällä tavalla tehtäisi kuin tässä esityksessä on.

Tässä on tullut minun mielestäni hyviä puheenvuoroja edellä siitä, miten merkittävä esimerkiksi tämä aamu- ja iltapäivätoiminta on, ja miten pitäisi varmistaa, että se on aidosti mahdollista kaikille lapsille. Itse asiassa monille lapsille aamu- ja iltapäivätoiminta on ainoa mahdollisuus harrastaa, ja jos näitä maksuja korottamalla me rajaamme osan lapsista pois, niin se on todella huolestuttavaa. Sinänsä kyllä hallituksen perustelu siitä, että nämä maksut sidotaan indeksiin, on ihan ymmärrettävä, mutta tietysti on hyvä huomata, että samanaikaisesti hallitus on jäädyttänyt tällä hetkellä useiden etuuksien indeksejä, kuten esimerkiksi työttömyystuen, lastenhoidon tuen ja yleisen asumistuen kohdalla. Tämä eripari-suushan nyt johtaa siihen, että maksujen indeksitarkistukset muodostuvat aidosti todelliseksi korotuksiksi pienituloisille, ja se todellakin saattaa rajata sitten paljon lapsia pois tästä toiminnasta. Tässä nostettiin esille myös se, että no sitten voidaan hakea vapautusta ja niin edelleen, mutta me tiedämme kuitenkin todellisuudessa elämästä, että kaikki perheet eivät näin tee, vaikka siihen mahdollisuus olisikin.

No sitten tämä toinen asia, valmistavan opetuksen rajaaminen ulkomailla syntyneisiin, on todella typerää politiikkaa. Täällä edustaja Lahdenperä totesi, että tämä rajataan nyt vain niille, jotka sitä tarvitsevat, mutta me tiedämme, että tällä hetkellä noin kymmenen prosenttia valmistavan opetuksen oppilaista ovat sellaisia, jotka ovat Suomessa syntyneitä. Ja vaikka me nostettaisiin varhaiskasvatusta ja sen osallistumisastetta, jotka ovat hyviä keinoja tukea maahanmuuttajataustaisten lasten kielen oppimista, niin kaikki lapset eivät kuitenkaan syystä tai toisesta tule siihen osallistumaan. Näiden lasten kohdalla tämä valmistava opetus on todellakin tärkeä, ja se tulisi varmistaa ilman rajoituksia.

Niin kuin edustaja Kalmari tuossa edellä hyvin totesi, on meidän kaikkien etu, että täällä asuvat lapset mahdollisimman hyvin integroituvat ja kotoutuvat tänne, ja sen takia pidän todella typeränä ja varsin vastuuttomana tätä hallituksen rajausta niin, että tämä nyt sitten rajataan pois sellaisilta lapsilta, jotka ovat syntyneet Suomessa mutta kuitenkin sitä valmistavaa opetusta ehdottomasti tarvitsisivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 119/2025 rd

15.03 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Vielä tästä eriarvoisuudesta, mitä tämä lakiesitys tulee lisäämään: Kun aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut nousevat, niin tämä hän on suoraan yhteydessä sitten siihen, millä tavalla pärjää se kunta, jossa tämä lapsi asuu. Ja kun tämä hallitus ei saanut aikaiseksi kuntien valtionosuusuudistusta, jota todella esimerkiksi me tuolla itäisessä Suomessa odotimme, niin tämä tulee palvelemaan niitä kuntia, joissa on mahdollisuus maksuhelpotuksia ja -kevennyksiä antaa, eli varakkaita kuntia.

Tämä valtionosuusuudistus: Yleensä yhteensä näillä kuntaveroilla ja valtionosuuksilla katetaan koulut, varhaiskasvatus ja myös aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut. Ne ovat se suurin kululuokka. Tällä hetkellä, koska niin sanotut sote-erät vaikuttavat vielä valtionosuuksissa, siellä on häviäjiä niin pienissä kunnissa kuin isoissa kunnissa, hyvin monenlaisissa kunnissa, mutta karkeasti voi sanoa, että niissä kunnissa, joissa ei sairastettu niin paljon vuonna 22, kuntien valtionosuudet ovat ihan kohdallaan, mutta esimerkiksi siellä itäisessä Suomessa, jossa nyt sairastetaan aina aika paljon, kun on ikääntynyttä väestöä, ne sote-erät ovat olleet sen verran isommat, että esimerkiksi me Savonlinnassa joka vuosi yhdeksän miljoonaa euroa maksamme valtiolle. Se on kyllä erikoinen suunta, jos miettii meidän tyyppistä kaupunkia.

Siksi on tosi edesvastuutonta hallitukselta, että se tuo jatkuvasti tänne eduskuntaan tällaisia esityksiä, jotka vain entisestään vievät näitä perheiden ja lasten välisiä eroja suuremmiksi. Tiedämme jo aikaisemmista tutkimuksista, että tähän mennessä jo 31 000 lasta on viety hallituksen päätöksillä köyhyyteen. Tämä esitys on yksi sillä listalla, että olot kyllä eivät ole yhdenvertaiset eri puolilla Suomea. Se saa kyllä turhautuneeksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.05 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Jatkan vielä hetken näistä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuista. Täältä valiokunnalle annetusta lausunnosta löytyy paljonkin materiaalia ja perusteluja sille, miksi tämä korotus ei ole järkevä, mutta poimin nyt tästä yhden, joka varmasti meille kaikille merkitsee kuitenkin painavaa sanaa. Se on lapsiasiavaltuutetun lausunto.

Täällä todetaan muun muassa näin, että aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee olla tosiasiallisesti kaikkien perusopetuksessa olevien nuorempien lasten saatavilla riippumatta lapsen ja perheen sosioekonomisesta asemasta. Lapsiasiavaltuutettu pitää erittäin kyseenalaisena, että jälleen kerran ehdotetaan muutosta, joka todennäköisimmin kohdistuu voimakkaimmin jo valmiiksi heikommassa asemassa oleviin lapsiperheisiin, mikä vielä selkeästi todetaan hallituksen esityksen vaikutusten arvioinneissa. Tämän maksujen enimmäismäärän korotuksen seurauksena osa perheistä todennäköisesti luopuu aamu- ja iltapäivätoiminnan paikasta, ja useimmiten näin toimitaan perheissä, joissa jo muutenkin toimeentulo on heikkoa. Arvoisa puhemies, tämä suoraan lapsiasiavaltuutetun lausunnosta.

Niin kuin on tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa jo tullut esille, myöskin edustaja Kososen ja Kalmarin taholta, että keskusta esitteli viime viikolla oman, paremman vaihtoehdon, jossa on huomioitu tämä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut. Me emme olisi lähenteet näitä tässä tilanteessa korottamaan. Vaihtoehtojakin olisi tarjolla.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.